

Water en Bodem

Regionaal Water en Bodemprogramma
2022-2027

Voortgangsrapportage 2026

Provincie Noord-Brabant

1 Inleiding

1.1 Introductie

De werkzaamheden vanuit Water en Bodem dragen bij aan een bredere transitie: hoe maken we Brabant toekomstbestendig? Waterveiligheid, -kwaliteit, -beschikbaarheid (drinkwater/droogte) en bodemvitaliteit zijn grote maatschappelijke opgaven op zichzelf én raken direct aan andere grote opgaven: klimaatadaptatie, natuurherstel, landbouwvernieuwing, energietransitie en de woonopgave.

Met de maatregelen op basis van het Regionaal Water- en Bodemprogramma 2022-2027, de KRW-impuls Brabant en de Aanpak Landelijk Gebied zetten we, in navolging van het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant!', alles op alles om bij te dragen aan de KRW-doelen voor Brabant voor 2027 en daarna. Onze doelen op het gebied van klimaatbestendigheid, schoon en voldoende water en een vitale bodem zijn onmisbaar voor de gezondheid van mens en natuur, voor een duurzame toekomst voor (landbouw)economie en samenleving en zodat Brabant beter bestand is tegen klimaatverandering. In de voorliggende voortgangsrapportage schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen, inhoudelijk en financieel. Zie voor een meer diepgaande analyse de [Statenmededeling Voorbereiding planperiode 2028-2033 Regionaal Water- en Bodemprogramma RWP](#) inclusief de Ex Post Evaluatie RWP 2022-2027 en Ex Ante Evaluatie RWP 2028-2033.

1.2 Kernboodschap

De toestand van het water- en bodemsysteem is op onderdelen als waterkwaliteit, vitale bodem en klimaatbestendigheid onvoldoende. Met onze aanpak en acties dragen we bij aan verbetering van de toestand, die over een periode van tientallen jaren is verslechterd. Het behalen van een goede toestand is dan ook een proces dat nog veel inzet vergt. Dat wordt ook door het Rijk ingezien. We gaan daarom aan de slag om met de verwachte middelen uit het Deltaprogramma, de brief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw', Brainport Open en Novex Stedelijk Brabant en De Peel om deze structurele opgaven te realiseren. De uitvoering ligt grotendeels op koers, maar voor waterkwaliteit, verdrogingsmaatregelen en klimaatbestendigheid blijft de opgave groter dan binnen de huidige planperiode kan worden opgelost. Daarom worden enkele streefwaarden geactualiseerd en werken we aan een nieuwe planperiode richting 2033.

Met het opstellen van het Regionaal Water en Bodemprogramma 2028-2033 schetsen we de opgaven voor de komende planperiode als onderdeel van de routekaart richting 2050.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot de voortgang in de uitvoering. Daarbij brengen we ook de impact hiervan op de uitvoering in beeld en geven concreet aan waar er bijstelling nodig is (of mogelijk gaat zijn). In hoofdstuk drie geven we het financieel overzicht weer. Indien van toepassing omvat dat ook financiële voorstellen die in Burap II meegenomen worden. Tot slot vatten we de voorgestelde aanpassingen voor volgend jaar samen. Hiermee ontstaat een concreet en transparant overzicht in wat op welke wijze gewijzigd wordt.

2 Ontwikkelingen met impact op de uitvoering

2.1 Majeure opgaven

De paragrafen hieronder beschrijven de ontwikkelingen vanuit de opgaven rond waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid en vaarwegbeheer, bodemvitaliteit en klimaatadaptatie. Tegelijkertijd raakt de scope van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP) nadrukkelijk ook meerdere Majeure Opgaven.

Zo zijn we in vervolg op de Actualisatie MIRT-onderzoek Brainportregio betrokken bij de Opdracht Regionale ontwikkelkaart Groenblauw Netwerk MRE regio/Brainport en worden hydrologisch herstel en herstel van bodemvitaliteit opgevoerd als onderdeel van de aanpak in het kader van Brainport Open (pijler 3 Natuurbehoud en -verbetering).

Wij zijn in een adviserende rol betrokken bij Powerport Moerdijk: zowel ten aanzien van de gebiedskeuze als rond de klimaatrobuuste ontwikkeling van deze vitale infrastructuur voor Nederland en Brabant.

In het kader van NOVEX Stedelijk Brabant is dit jaar ingezet op kennisdeling: er is een themasessie 'Water en Bodem Sturend' georganiseerd en een werkbezoek in het kader van de Regionale Sponsstrategie (van de Stedelijke Regio Zwolle).

We dragen via de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) niet alleen bij aan het versnellen van KRW/VHR doelbereik, maar ook aan het vergroten van het perspectief voor de landbouw in betreffende gebieden via cofinanciering van de fiches die niet binnen de voorwaarden van de landelijke SPUK-regelingen passen.

Het kabinet heeft op 26 juni 2026 een uitgebreid pakket maatregelen bekend gemaakt: Het pakket Landbouw, Natuur en Stikstof. Onderdeel zijn maatregelen voor hydrologisch herstel en waterkwaliteit in/rond zowel N2000-gebieden als kwetsbare watergebieden: beekdalen en grondwaterbeschermingsgebieden.

Impact op de uitvoeringsagenda

Met de cofinanciering van de ALG-landbouwfiches is de uitvoering vanuit het RWP verbreed. Uitwerking en uitvoering van de maatregelen uit het Pakket Landbouw, Natuur en Stikstof zal van grote invloed zijn op de uitvoering in het Brabantse landelijk gebied, zeker ook vanuit het RWP. Op dit moment is het nog niet mogelijk hier concrete informatie over te verstrekken omdat de verdere uitwerking van de kabinetsbrief nog plaats moet vinden. Vooruitlopend op deze uitwerking heeft de minister van LNVN €150 mln beschikbaar gesteld voor de Peel.

2.2 KRW-inrichtingsmaatregelen

Voor de realisatie van de voldoende en schoon water opgaven constateren we dat niet alle maatregelen voor 2027 kunnen worden uitgevoerd. Met de uitvoeringpartners zijn de streefwaarden tot en met 2028 geactualiseerd en werken we eind 2026 toe naar een nieuwe Koepelovereenkomst met de waterschappen voor de periode 2028-2033.

Naast het opwerken van de provinciale inzet op het Deltaprogramma Zoet Water 3^e fase voor onder andere het onderdeel Deltaplan Hoge Zandgronden. Ook via de Aanpak Landelijk Gebied geven we een impuls aan de uitvoering van de KRW-opgave.

Impact op de uitvoeringsagenda

Het opwerken naar concrete projecten blijkt in de praktijk een hele opgave waardoor raming van de middelen per jaarschijf uitdagend is. We hebben hiervoor bij de tweede bestuursrapportage een onzekerheid opgenomen. Daarbij is de looptijd van de maatwerkovereenkomsten met de Waterschappen verlengd tot en met 2028. En zijn de streefwaarden tot en met 2028 hierop geactualiseerd.

Daarnaast verwachten we op een aantal onderwerpen aanvullende rijksmiddelen om de opgaven te realiseren vanuit het Deltaprogramma, de brief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw', Brainport Open en Novex Stedelijk Brabant en De Peel. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en houden uw Staten op de hoogte, onder via de reguliere S&V-cyclus.

2.3 Voldoende grond- en drinkwater staan onder druk

Om voldoende grondwater (onder andere voor drinkwaterwinning) te garanderen, hebben we in het kader van de Droogteagenda samen met Brabant Water een "plan van aanpak Circulair Waterbeheer" opgesteld onder de titel *Voldoende water voor later: plan van aanpak verminderen industrieel grondwatergebruik*. In het najaar informeren we uw Staten hierover middels een Statenmededeling.

Recent heeft GS het Koersdocument Brabantbreed Beregeningsbeleid vastgesteld. Het Koersdocument geeft de contouren voor een nieuw beregeningsbeleid. U bent hierover uitgebreid geïnformeerd via een [Statenmededeling](#).

De acties naar aanleiding van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer 'Drinkwater in gedrang' zijn opgepakt en afgehandeld of onderdeel van het beleid. De voortgang is via [Statenmededeling Planning en voortgang aanbevelingen Zuidelijke Rekenkamer rapport Drinkwater in gedrang](#) met uw Staten gedeeld. De aandachtspunten uit het rapport zijn, na afstemming met de commissie Sturen & Verantwoorden, geborgd in de Sturings- en verantwoordingscyclus via de opgenomen indicatoren ten aanzien van drinkwater". Daarnaast hebben we via de [Statenmededeling Inzet provincie op drinkwaterbesparing](#) aangegeven hoe we samen met onze partners werken aan waterbesparing, waaronder aansluiting bij de [Bouwtafel Waterzuinige Wijken](#).

Impact op de uitvoeringsagenda

Naar aanleiding van het de aandacht voor het Drinkwaterdossier afgelopen jaar zijn er indicatoren opgesteld en opgenomen in de sturings- en verantwoordingscyclus. Hierover worden

uw Staten periodiek geïnformeerd. De indicatoren ten aanzien van wat we daarvoor doen ten aanzien van voldoende en schoon drinkwater staan op groen.

2.4 Vitale bodem

Uit de EU Bodemonitoringsrichtlijn komen waarschijnlijk (nieuwe) taken voor de provincie. We volgen deze ontwikkelingen op de voet en stemmen met het Rijk af dat er ook middelen voor deze taken beschikbaar moeten worden gesteld.

Daarnaast wordt er landelijk gewerkt aan het 8^e NitraatActieProgramma met mogelijke doorwerking op de vitale bodem en waterkwaliteitsopgaven.

Impact op de uitvoeringsagenda

De impact van deze ontwikkelingen volgt in de volgende planperiode 2028-2033 e.v. .

2.5 Rivierverruiming in het kader van hoogwaterbescherming

Landelijk staat de financiering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) onder druk door bezuinigingen bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Rijkswaterstaat.

Meanderende Maas is in uitvoering, dit project verloopt conform planning. Binnen de projecten Oeffelt en Lob van Gennep is intensief met de partners gewerkt aan een aanpak om de stap naar de volgende projectfase te kunnen zetten. Het proces hiervoor loopt, naar verwachting wordt de uitgewerkte aanpak voor beide projecten in het najaar van 2026 bekrachtigd

Impact op de uitvoeringsagenda

Dankzij de gehonoreerde middelen (€ 5 miljoen incidenteel) bij de PPN2027 kunnen we onze bijdrage aan de stijgende projectkosten leveren, in gezamenlijkheid met de andere projectpartners.

2.6 Klimaatadaptatie

De klimaatverandering gaat sneller dan we verwachtten volgens de klimaatscenario's KNMI 2023. Buiten zien we vaker extremer weer optreden zoals piekbuien en – dit jaar vooral – droogte en hitte. Dit betekent dat de maatschappelijke risico's toenemen en dat er vaker schadelijke gevolgen zijn voor de gezondheid van de Brabander (bv. hittestress), voor onze natuur (bv. verdroging) én voor onze economie (bv. productiviteitsverlies door hitte, (landbouw)schade door waterschaarste of -overlast, vertraging in de bouw, kosten/bereikbaarheid (vaar)wegen).

Impact op de uitvoeringsagenda

Op de lange termijn is het bereiken van het doel voor 2050 - een klimaatbestendig en waterrobuust ingericht Brabant - hierdoor onzekerder geworden. Op de korte termijn liggen we op koers met de uitvoering van voorgenomen projecten langs de hoofdlijnen:

- Bewustwording klimaatadaptatie (incl. coördinatie van het Platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland en beheer van het [Klimaatportaal](#));
- Klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van Brabant (met bijzondere aandacht voor vitale en kwetsbare functies en voor stedelijk gebied, waaronder bedrijventerreinen en het stimuleren van gemeenten om actieplannen hitte te maken);

- Klimaatadaptatie als integraal onderdeel van provinciale programma's en projecten (incl. klimaatrobuust water- en bodembeleid)

2.7 Vaarwegbeheer

Het onderhoud van de vaarwegen is weer op orde na afronding van de inhaalslag baggeren welke in 2019 is gestart. Om de vaarwegen op orde te houden zijn de komende jaren meer middelen nodig. Via de [Statenmededeling Stand van zaken Vaarwegbeheer](#) zijn uw Staten hierover geïnformeerd.

Impact op de uitvoeringsagenda

Vanaf 2028 betreft het een verhoging van de structurele middelen voor de vaarwegtaak met € 1,4 miljoen per jaar en een incidentele verhoging van € 0,6 miljoen in 2028 met een lineaire afloop naar € 0,- in 2034. Bij de begroting 2027 is dit onderdeel van het Statenvoorstel.

3 Financiën

3.1 Financieel overzicht

Naam	Beschikbaar 2022-2027	Realisatie 2022-2025	Ramingen		Restant middelen*	Begrotingswijziging VUA	
			2026	2027		2026	2027
Doelstelling Voldoende Water							
Verdrogingsaanpak natte natuurgebieden (KRW)	113.200.000	18.100.000	19.600.000	34.400.000	41.100.000		
Inrichtings- en stimuleringsmaatregelen DHZ Zuidwestelijke Delta	44.300.000	27.100.000	4.900.000	8.300.000	4.000.000		
Vaarwegen	8.000.000	0	2.100.000	2.400.000	3.500.000		
	20.000.000	14.000.000	3.200.000	2.800.000		-178.467	+178.467
Doelstelling Schoon Water							
Inrichtingsmaatregelen watersysteem waterkwaliteit	86.700.000	39.300.000	17.100.000	18.100.000	12.200.000		
Emissiebeperkende maatregelen	8.800.000	4.400.000	100.000	700.000	3.600.000		
Doelstelling Veilig Water							
Rivierverruimingsprojecten	35.600.000	6.700.000	1.400.000	9.500.000	18.000.000		
Doelstelling Vitale Bodem							
Kennisopbouw en stimuleringsprojecten	16.950.000	6.200.000	4.600.000	3.900.000	2.250.000		
Doelstelling Klimaatadaptatie							
Inrichtings- en stimuleringsmaatregelen DPRA	18.700.000	9.300.000	1.500.000	2.900.000	5.000.000		
Doelstelling Basisopgave							
	43.200.000	29.900.000	5.700.000	7.600.000			
Totaal	395.450.000	155.000.000	60.200.000	90.600.000	89.650.000		

*: gaat om beschikbare middelen mbt Uitvoeringsagenda die in reserve en voorziening nog beschikbaar zijn voor de opgaven die in 2028 e.v. worden gerealiseerd.

Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op de cijfers uit de eerste bestuursrapportage. Bij de tweede bestuursrapportage worden de ramingen geactualiseerd en toegelicht.

De totale raming voor het RWP 2022-2027 bedraagt momenteel € 395 miljoen. Dit is € 68 miljoen meer dan in de voortgangsrapportage 2025. Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan:

€ 65 miljoen SPUK Rpml L35 (Aanpak Landelijk Gebied).

De in de tabel opgenomen restant middelen betreffen de middelen op de opgaven welke reeds naar aanleiding van eerdere besluitvorming zijn doorgeraamd naar latere jaren omdat het meerjarige projecten betreft. Zoals bij Rivierverruiming en de KRW-opgave. Het overgrote deel van deze middelen staat geprogrammeerd in 2028 om daarmee de afspraken in de Maatwerkovereenkomsten met de waterschappen en de Aanpak Landelijk Gebied na te kunnen komen. En de meerjarige afspraken ten aanzien van Rivierverruiming, zoals de projecten Meanderende Maas en Oeffelt. Het betreft daarmee geen vrij te besteden middelen.

De provincie moet en wil de KRW-doelstellingen realiseren. Oorspronkelijk moest dit in 2027 zijn gerealiseerd, deze termijn gaan wij overschrijden. Hiervoor zijn bovendien meer maatregelen nodig dan dat er middelen beschikbaar zijn. In de provinciale begroting hebben wij daarom

alleen die prestaties met streefwaarden opgenomen waar ook financiële dekking voor was. Daar waar binnen het RWP middelen vrijvallen worden deze opnieuw ingezet ten behoeve van de realisatie van de KRW-doelstellingen. De €41 mln aan middelen binnen de reserve RWP en voorziening Grondwaterheffing wordt daarom ingezet om de provinciale maatregelen ten behoeve van de KRW-doelstellingen te realiseren.

3.2 Financiële voorstellen

Het onderhoud van de vaarwegen is weer op orde na afronding van de inhaalslag baggeren welke in 2019 is gestart. Om de vaarwegen ook op orde te houden zijn de komende jaren meer middelen nodig. Via de [Statenmededeling Stand van zaken Vaarwegbeheer](#) zijn uw Staten hierover geïnformeerd.

Ter dekking van de geraamde kosten in 2027 uit de Kadernota 2026-2030 van waterschap Brabantse Delta is het noodzakelijk om het budget in 2027 op te hogen. Dit doen wij door middel van een overheveling van de naar verwachting niet aan te wenden middelen in 2026 van €178.467.

4 Aanpassingen uitvoeringsagenda

In de vorige hoofdstukken zijn de relevante ontwikkelingen beschreven inclusief een toelichting op de inhoudelijke en/of financiële gevolgen ervan voor de uitvoeringsagenda: Regionaal Water- en Bodemprogramma 2022-2027. In onderstaand schema zijn de voorgestelde inhoudelijke aanpassingen voor de uitvoeringsagenda concreet gemaakt en samengevat. Zo ziet u precies wat er gewijzigd wordt. In het schema staat ook de impact op de S&V benoemd. Hiermee maken we duidelijk dat het genoemde onderwerp (bijv. de prestatie of de indicator/streefwaarde) onderdeel is van de provinciale begroting en daarin dus ook gewijzigd moet worden. Deze voorgestelde wijzigingen zijn daarom ook onderdeel van Burap II zodat PS hierover een besluit neemt.

Overzicht voorgestelde aanpassingen uitvoeringsagenda:

	Onderwerp UA	Voorgestelde aanpassing	Impact op S&V
1	Voldoende Water	Streefwaarde van de indicator "Hectares binnen natte natuurparel waarin maatregelen voor het vasthouden van water zijn getroffen (cumulatief) (KRW doelstelling 12.000 ha in 2027)" bij prestatie "Verdrogingsaangepak natte natuurparels" aanpassen: 2026 van 2.000 naar 1.500 2027 van 9.600 naar 4.600 2028 van 0 naar 6.800	Ja
2	Schoon Water	Streefwaarde van de indicator "Aantal kilometers (cumulatief) herstelde beken en kreken en Natuurvriendelijke oevers (Kaderrichtlijn Water doelstelling 610 km in 2027)" bij prestatie "Schoon oppervlaktewater" aanpassen: 2026 van 150 naar 100 2027 van 328 naar 200 2028 van 0 naar 280 Streefwaarde van de indicator "Aantal (cumulatief) opgeloste vismigratieknelpunten (KRW-doelstelling 232 stuks in 2027)" bij prestatie "Schoon oppervlaktewater" aanpassen: 2026 van 100 naar 80 2027 van 160 naar 120 2028 van 0 naar 140	Ja

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl